

Právnická
fakulta

Genius loci ...

Posudek oponenta habilitační práce

Habilitační práce s názvem:

The Judicial System of the European Union: the Permanent Quest for Balance

Uchazeč: Mgr. et Mgr. Michal Bobek, M. Jur., Ph.D., Dr.h.c.

Pracoviště uchazeče:

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Katedra mezinárodního a evropského práva

Oponent habilitační práce: Doc. JUDr. Václav Stehlík, LL.M. Ph.D.

Pracoviště oponenta:

Univerzita Palackého v Olomouci

Právnická fakulta

Katedra mezinárodního a evropského práva

Obor habilitačního řízení: Právo Evropské unie

1. K práci a jejím cílům obecně

Habilitant si jako téma své práce vybral soudní systém Evropské unie a jeho kritickou analýzu. Předložená práce je souborem vybraných publikací, vydaných v angličtině. Samotnému souboru publikací přechází strukturovaný úvod k tématu, včetně zdůvodnění volby publikací začleněných do habilitační práce, a reflexe jednotlivých částí práce. V úvodu habilitant současně s odstupem času hodnotí své závěry; svým způsobem tak úvodní pasáž práce plní roli obvyklého závěru kvalifikačních prací.

Podle mého názoru má předložená práce několik charakteristik.

V první řadě chci představit, že habilitant je výlučným autorem všech sebraných publikací. Jedná se o publikace, které vyšly mezinárodně, ať již knižně či časopisecky. V tomto ohledu lze doplnit, že kromě uvedených prací má uchazeč velmi široké publikační portfolio jak k uvedenému tématu, tak i v dalších oblastech spojených s právem EU, jeho aplikací na unijní a národní úrovni a zejména rolí soudů a Soudního dvora EU. Uvedené studie tak charakterizují dlouhodobé odborné zaměření habilitanta.

Práce byly publikovány ve špičkových zahraničních časopisech/vydavatelstvích, a proto prošly taktéž interním recenzním řízením, které na této úrovni bývá přísné. To dává záruku i ohledně kvality samotného obsahu. Ostatně to je podloženo i citačním ohlasem těchto prací v odborné komunitě. Mám též za důležité, že kvalita odborných výstupů je podpořena profesní praxí habilitanta, který působil jako generální advokát u Soudního dvora EU a jeho reflexe jsou tak podloženy výbornou znalostí fungování soudní ochrany na úrovni EU a s tím spojených procesů.

Dále považuji za významné i časové hledisko, resp. to, že uvedené práce jsou výběrem prací, které habilitant k tématu publikoval v poslední dekádě. Proto každá zařazená publikace musí být zasazena do historického kontextu vývoje práva EU a takto musí být i hodnocena. Publikace nejsou primárně popisné, ale analytické a v řadě ohledů kritické. Vymežují problémové oblasti právní úpravy, potenciálně slabá místa stávající i nové úpravy a zpravidla i návrhy *de lege ferenda*. Časový aspekt spolu s kritickým charakterem jednotlivých publikací tudíž nabízí k diskusi především retrospektivní hodnocení jednotlivých závěrů, tj. do jaké míry se predikace naplnily, závěry potvrdily a kde naopak následný vývoj právní úpravy obavy nepotvrdil.

2. K jednotlivým tématům diskutovaným v práci

V tomto ohledu může být předmětem diskuze při obhajobě habilitační práce např. otázka struktury unijních soudů. Habilitant se zabývá strukturou Soudního dvora EU s ohledem na její vývoj. V tomto ohledu mimo jiné poukazuje na reformu tohoto orgánu včetně zrušení Soudu pro veřejnou službu. Ten působil relativně krátce, nicméně měl několik specifíků, zejména pokud jde o způsob výběru soudců, možný dopad omezeného počtu soudců na plynulost soudní agendy, specializovaná jurisdikce a v mnohých pramenech vyzdvihovaná kvalita jeho výstupů. V rámci obhajoby habilitační práce by se uchazeč mohl zaměřit na hodnocení činnosti tohoto soudu a vyhodnocení reformy spojené s jeho zrušením. K diskusi se též nabízí otázka, zda lze do budoucna uvažovat o vytvoření specializovaného soudu pro určitou agendu, popř. jiné formě věcné specializace.

S uvedenou otázkou souvisí i další téma diskutované habilitantem, a to je proces výběru soudců a zejména pak role výboru ustaveného podle čl. 255 SFEU. V rámci diskuze se nabízí srovnání formálních či neformálních procedur pro výběr soudců v členských

státech, s důrazem na českou úpravu. Nicméně velmi zajímavé je hodnocení fungování výboru za posledních 15 let. Výbor kromě pozitivních stanovisek neváhá vydávat i negativní hodnocení kandidátů. Jeho doporučení jsou respektována členskými státy, které jsou ochotny v případě negativního stanoviska nominace alternovat.

To samo o sobě může vést na jedné straně na národní úrovni k pečlivějšímu výběru kandidátů, kteří jsou konfrontováni s hodnotícími kritérii formulovanými výborem. Na straně druhé, i když tato kritéria *stricto sensu* nejsou závazná a jsou publikována v rámci pravidelných zpráv o činnosti výboru, nutně mají – s ohledem na faktický dopad doporučení výboru – zásadní dopad na výběr soudců. V rámci diskuze by habilitant mohl rozvést tuto otázku, zejména pak zda jsou kritéria správně definovaná a zda praxi výboru lze vnímat pozitivně. To se nabízí zejména s ohledem na habilitantem citované některé názory teorie, že kritéria definovaná výborem, resp. způsob jejich aplikace mohou být vnímán jak „*ultra vires*“ a nemají oporu v primárním právu. Jinými slovy vnímá habilitant jako problémová samotná kritéria a jejich definici nebo spíše postupy ve vztahu k jednotlivým kandidátům a absence otevřeného zdůvodnění (ne)doporučení konkrétního kandidáta. Je např. otázkou, zda by stanoviska výboru měla být veřejná. Zajímavé je též personální složení výboru, který kromě bývalých soudců SDEU výrazně (i většinově) zahrnuje zástupce justice z členských států. Výbor se navíc personálně vyvíjel s relativně slabým překryvem členů v jednotlivých funkčních obdobích. Nabízí se otázka, jak habilitant hodnotí personální složení a s tím spojenou otázku, zda by např. delší mandát členů výboru mohl zajistit větší kontinuitu rozhodování.

Strukturálně významnou změnou je i přenos rozhodování řízení o předběžné otázce na Tribunál. Habilitant velmi pečlivě a do hloubky analyzuje celý proces a jeho dopady. Obezřetně se vyjadřuje též k efektu celé reformy s ohledem na procesní kautely spojené s přenosem této pravomoci a detekuje jako důvod změny spíše otázky vytížení Tribunálu a snahu odlehčit agendu Soudního dvora. Za klíčové lze považovat dva prvky v rámci hodnocení této změny. V první řadě, zda dojde k zachování konsistence rozhodovací činnosti Soudního dvora, tj. zda se bude rozhodování Tribunálu zásadněji lišit od rozhodování Soudního dvora, popř. jak bude fungovat v případech s významným dopadem atrakce/postoupení věci Soudnímu dvoru. V rámci obhajoby práce se lze zaměřit na vyhodnocení této praxe, byť se jedná o velmi krátký časový úsek od účinnosti reformy. S tím souvisí i to, do jaké míry přenesení agendy řízení o předběžné otázce, i když pouze ve vymezených oblastech, povede k redukci případů u Soudního dvora. Druhou zajímavou otázkou je, zda lze uvažovat o dalších oblastech, v rámci kterých by mohl předběžné otázky rozhodovat Tribunál, nebo se naopak bude jednat spíše o slepou uličku. Pokud se význam této změny neukáže, lze si představit přesun agendy zpět k Soudnímu dvoru? V tom případě by tato změna nevedla ke kýženému cíli, tedy redukci počtu případů rozhodovaných Soudním dvorem. Musela by patrně být přijatá jiná reforma, která by tohoto cíle dosahala. I k této otázce by habilitant mohl prezentovat svůj názor.

Velmi zajímavým je pak téma otevřené v páté části věnované legitimitě rozhodování SDEU tak, jak je vnímána národními soudy. Jak známo, akceptace přelomových rozhodnutí týkajících se např. přímého účinku, aplikační přednosti či svobod vnitřního trhu právě národními soudy byla klíčová pro jejich prosazení na národní úrovni a další rozvoj. Neméně podstatnou je pak legitimita rozhodnutí SDEU z hlediska jeho odůvodnění, ale i s ohledem na jeho formulaci či srozumitelnost a tím pádem na použitelnost v rámci konkrétního řízení. Otázkou k diskusi je, zda habilitant vnímá, i s ohledem na svou praktickou zkušenost, tuto otázku jak významnější problém, nebo spíš problém konkrétních rozhodnutí. Existuje v tomto ohledu systémové řešení nebo je praxe jednoduše dána rozmanitostí SDEU a odlišnostmi práva EU, jeho výkladu a národního práva a národní rozhodovací praxe je schopna se s tímto vypořádat.

Výše uvedené reflexe jsou spíše podněty pro diskusi při obhajobě habilitační práce a v zásadě jsou to otázky, na které hledá, popř. nabízí habilitant odpovědi v samotných textech.

Celkově k práci nemám obsahové ani formální výhrady. Jedná se o velmi kvalitní publikační výstupy, které jdou do jádra problému, kriticky materií analyzují. Autor taktéž předkládá návrhy *de lege ferenda*. Domnívám se, že svou dlouhodobou prací tak významně přispívá k českému i k evropskému právnímu diskurzu.

3. K formální stránce práce

Habilitační práce je ve své formě zpracována kvalitně. Práce s prameny je plně dostačující, citační formát reflektuje požadavky jednotlivých vydavatelů a nebylo třeba je sjednocovat. Práce je argumentačně přehledná a přesvědčivá. Splňuje tak podmínky kladené na formální podobu habilitační práce.

4. Celkové hodnocení práce a závěr

Celkově hodnotím práci jako kvalitně zpracovanou, co do obsahu, struktury a formy. Práci tak mohu **doporučit k obhajobě** a po úspěšné obhajobě práce doporučuji uchazeči udělit titul „docent“ v oboru Právo Evropské unie.

V Olomouci dne 17. dubna 2025

Václav Stehlík

Právnická
fakulta

Genius loci ...

Opponent's Review of Habilitation thesis

Habilitation thesis entitled:

The Judicial System of the European Union: the Permanent Quest for Balance

Candidate: Mgr. et Mgr. Michal Bobek, M. Jur., Ph.D., Dr.h.c.

Candidate's place of work:

Palacký University Olomouc

Faculty of Law

Department of International and European Law

Habilitation thesis reviewer: Doc. JUDr. Václav Stehlík, LL.M. Ph.D.

Reviewer's department:

Palacký University Olomouc

Faculty of Law

Department of International and European Law

Field of habilitation procedure: European Union Law

1. On the thesis and its objectives in general

The candidate chose as the topic of his thesis the judicial system of the European Union and its critical analysis. The thesis is a collection of selected publications published in English. The collection of publications itself is followed by a structured introduction to the topic, including a justification for the choice of publications included in the thesis, and a reflection on the individual parts of the thesis. In the introduction, the candidate simultaneously evaluates his conclusions with hindsight; in a way, the introductory passage of the thesis fulfils the role of the usual conclusion of qualification theses.

In my opinion, the thesis has several characteristics.

First of all, I would like to point out that the candidate is the sole author of all the publications collected. These are publications that have been published internationally, either in books or journals. In this respect, it may be added that, in addition to the above-mentioned works, the candidate has a very broad portfolio of publications both on the above-mentioned topic and in other areas related to EU law, its application at EU and national level and, in particular, the role of the courts and the CJEU. These studies thus characterise the long-standing professional focus of the candidate.

The works have been published in top foreign journals/publishers and have, therefore, also undergone an internal peer review process, which is usually rigorous at this level. This also gives a guarantee regarding the quality of the content itself. This is also supported by the citation response of these papers in the professional community. I also consider it important that the quality of the outputs is supported by the professional experience of the candidate, who has served as Advocate General at the CJEU, and his reflections are, thus, underpinned by an excellent knowledge of the functioning of judicial protection at EU level and the processes involved.

I also consider the temporal aspect to be significant, or the fact that the works cited are a selection of works that the candidate has published on the topic in the last decade. Therefore, each publication included must be set in the historical context of the development of EU law and must be evaluated as such. The publications are not primarily descriptive, but analytical and in many respects critical. They identify problem areas of legislation, potential weaknesses in existing and new legislation and, as a rule, *de lege ferenda* proposals. The temporal aspect, together with the critical character of individual publications, therefore, offers for discussion mainly a retrospective assessment of individual conclusions, i.e., to what extent the predictions have been fulfilled, the conclusions confirmed and where, on the contrary, the subsequent development of the legislation has not confirmed the concerns.

2. On the individual topics discussed in the thesis

In this respect, among others, the questions concerning the structure of the EU courts may be discussed during the defence of the habilitation thesis. The candidate discusses the structure of the CJEU in the light of its evolution. In this respect, he refers, inter alia, to the reform of this institution, including the abolition of the Civil Service Tribunal. The latter was relatively short-lived, but had several specific features, in particular the way judges were selected, the potential impact of a limited number of judges on the smooth running of the court's docket, the specialised jurisdiction and the quality of its output, which is highlighted in many sources. As part of the defence of the habilitation thesis, the candidate could focus on the evaluation of the functioning of this court and the assessment of the reform associated with its abolition. The question of whether the creation of a specialised court for a particular agenda or another form of substantive specialisation could be considered in the future is also open for discussion.

Another related issue discussed by the candidate is the process of selecting judges and, in particular, the role of the committee set up under Article 255 TFEU. The discussion offers a comparison of the formal or informal procedures for selecting judges in the Member States, with an emphasis on the Czech arrangements. However, the evaluation of the functioning of

the committee over the last 15 years is very interesting. In addition to positive opinions, the Committee does not hesitate to issue negative assessments of candidates. Its recommendations are respected by the Member States, which are willing to substitute nominees in the event of a negative opinion.

This in itself can lead, on the one hand, to a more careful selection of candidates at national level, who are confronted with the evaluation criteria formulated by the Committee. On the other hand, although these criteria are not *strictly speaking* binding and are published in the context of the Committee's regular reports, they necessarily have a major impact on the selection of judges, given the actual impact of the Committee's recommendations. In the course of the discussion, the candidate could elaborate on this question, in particular whether the criteria are well defined and whether the Committee's practice can be seen as positive. This is particularly suggested in the light of some theoretical opinions cited by the candidate that the criteria defined by the Committee, or the way they are applied, can be perceived as "*ultra vires*" and have no support in primary law. In other words, the candidate perceives as problematic the criteria themselves and their definition, or rather the procedures in relation to individual candidates, and the absence of an open justification for (not) recommending a particular candidate. For example, it is questionable whether the Committee's opinions should or should not be public. It is also interesting to note the composition of the Committee, which, in addition to former CJEU judges, includes a significant number (even a majority) of representatives of the judiciary from the Member States. Moreover, the Committee has evolved in terms of personnel with a relatively weak overlap of members from one term to the next. The question arises as to how the candidate assesses the staffing and the related question of whether, for example, a longer term of office for the members of the Committee could ensure greater continuity in decision-making.

Another structurally significant change is the transfer of the preliminary ruling procedure to the General Court. The Candidate analyses the whole process and its implications very carefully and in depth. He is also cautious about the effect of the whole reform with regard to the procedural difficulties associated with the transfer of this power and detects the reason for the change as being more to do with the workload of the General Court and the desire to lighten the Court's agenda. Two elements can be seen as key in the evaluation of this change. Firstly, whether the consistency of the Court's decision-making will be maintained, i.e. whether the General Court's decision-making will differ more fundamentally from that of the Court of Justice, or how it will operate in cases with a significant attraction/referral effect. In the context of the defence of the thesis, the focus can be on evaluating this practice, even though it is a very short period of time since the reform came into force. A related issue is the extent to which the delegation of the preliminary ruling agenda, even if only in limited areas, will lead to a reduction in cases before the Court. The second interesting question is whether other areas can be envisaged in which the General Court could rule on preliminary rulings, or whether it will instead be more of a dead end. If this change does not prove to be significant, can one imagine a shift of the agenda back to the Court of Justice? In that case, the change would not lead to the desired objective, i.e., a reduction in the number of cases decided by the Court of Justice. Another reform would probably have to be adopted to achieve this objective. The candidate could also present his opinion on this issue.

A very interesting topic is the one opened in the fifth part on the legitimacy of CJEU decisions as perceived by national courts. As is well known, the acceptance of groundbreaking decisions concerning e.g. direct effect, primacy of EU law or internal market freedoms by national courts has been crucial for their enforcement at national level and further development. Equally important is the legitimacy of the CJEU's decision in terms of its reasoning, but also with regard to its formulation or clarity and, thus, its applicability in the context of a particular proceeding. The question to be discussed is whether the candidate perceives, also in view of his practical experience, this issue as a more significant problem or rather as a problem of specific decisions. Is there a systemic solution in this respect or is the practice simply determined by the diversity of the CJEU and the differences in EU law, its interpretation and national law, and is national decision-making practice able to deal with this.

The above reflections are rather suggestions for discussion during the defence of the habilitation thesis and are basically questions to which the candidate seeks or offers answers in the texts themselves.

Overall, I have no objections to the thesis in terms of content or form. I find it as of a very high quality, it goes to the heart of the problem and critically analyses the topic. The author also makes suggestions *de lege ferenda*. I believe that his long-term work makes a significant contribution to the Czech and European legal discourse in the area concerned.

3. On the formal aspect of the work

The habilitation thesis is well prepared as far as its form concerns. The used sources are fully sufficient, the citation format reflects the requirements of individual publishers and there was no need to unify them. The argumentation of the thesis is clear and convincing. Thus, it meets the requirements for the formal form of a habilitation thesis.

4. Overall evaluation of the thesis and conclusion

Overall, I evaluate the thesis as well prepared in terms of content, structure and form. Thus, I can **recommend** the thesis **for defence** and, after successful defence thereof, I recommend that the candidate be awarded the title of "docent" in European Union Law.

Done in Olomouc, 17 April 2025

Václav Stehlík